

چگونگی پیدایش نوروز، هفته و برجهای سال

پیدایش نوروز و موقع تحویل سال

پیدایش هفته و نامگذاری برج های دوازده گانه سال

نوشته: طاهره نادری دبیر زمین شناسی ناحیه دو کرمان

«اوست (خدا) که خورشید را درخشان و ماه را تابان آفرید و برای ماه منزل هایی معین نمود

تا شما عدد سالها و حساب زمان را بیاموزید.»

آیه شریفه ۵-سوره یونس

برای بوجود آمدن و تقسیم بندی سال به برج ها، هفته ها و روزها یک تاریخچه تقریباً افسانه ای درست کرده اند، اما در این افسانه ها واقعیتهایی نهفته است و آن این است که با شروع زندگی اجتماعی بشر و تمدن مردم، لازم بود که انسانها تابع مقرراتی باشند تا بتوانند با هم زندگی را ادامه دهند، از این رو مقررات سال، برج، ... کاملاً طبیعی و بدیهی است. جالب آنکه هر کدام از این مقررات هم برای خود حکمتی قابل توجه دارد.

ابتدا از نوروز آغاز می کنیم. از قدیم مردم ایران دریافته بودند که آفتاب در هر سال بعد از ۳۶۵ روز و چند ساعت دوباره به همان مکان برمی گردد که حرکتش را آغاز کرده بود و به همین جهت زمان سال جدید را نوروز نام نهادند، به این معنی که دوباره روزی از یک سال جدید، از نو آغاز شده است که مرکز زمین بر نقطه اعتدال بهاری قرار می گیرد، روز اول فرودین ماه روزی است که تحویل سال بین ظهر روز قبل و پیش از ظهر آن روز صورت می پذیرد.

مثلاً تحویل سال ۱۳۸۴ بین ظهر روز یکشنبه ۳۰ اسفند ماه و پیش از ظهر روزدو شنبه وقوع یافت پس روز اول فروردین ۱۳۸۴ روزدو شنبه بود.

با مشخص شدن سالها، تقسیم بندی دوم آغاز شد، که تقسیم فصلها بود و مبنای آن تغییر طبیعت و حالت زمین بود، بدون شک شناخت فصلها در جای امکان پذیر بود که مردم آن سرزمین چهار فصل را به معنای واقعی آن تجربه می کردند، که در ایران هر چهار فصل از پی هم می آمده است. اما برای آنکه هر کدام از فصلها به شکل دقیق تر و معلوم تر مشخص شوند برجها را بوجود آوردند، که در اینجا از نجوم و صور فلکی استفاده می کردند، بدین طریق که در طی یک سال ۱۲ صورت فلکی در آسمان مشاهده می شد که مدت هر کدام در آسمان ۳۰ الی ۳۱ روز میباشد. و چونکه در ۶ ماهه اول سال زمین، از خورشید دور تر است و با سرعت کندتر حرکت می کند «طبق قوانین کپلر و نیوتن» پس مدت ۶ برج اول طولانی تر و هر کدام ۳۱ روز می باشند.

نامگذاری برج ها:

در گذشته نامگذاری برجها را بر اساس همان تصویر صور فلکی که از کنار هم قرار گرفتن چندین ستاره به تصور در می آوردند، انتخاب کردند، که نام برجهای قدیم عربی است به نامهای زیر می باشند.

۱. حمل ۲. ثور ۳. جوزا ۴. سرطان ۵. اسد ۶. سنبله ۷. میزان ۸. عقرب ۹. قوس ۱۰. جدی ۱۱. دلو ۱۲. حوت

اما برجهای امروزی به زبان پهلوی می باشند:

۱. **فروردین:** در زبان پهلوی، معنی این برج آن است که در چنین وقتی گیاهان رشد و نمو خود را آغاز می کنند.

۲. **اردیبهشت:** این نام را به این منظور بر برج دوم سال گذاشته اند، که به نظر مردم در این وقت جهان و طبیعت به بهشت می ماند، یعنی از فرط سبزی، خرمی و صفای طبیعت، دنیا مانند بهشت می شود. (اردی=مانند)

۳. **خرداد:** فلسفه نامگذاری این برج آن است که طبیعت غذای مردم را در این وقت به آنان عرضه می کند، و اگر در خرداد طبیعت با مردم سر سازگاری و توافق داشته باشد آن سال، سال خوب و پر برکتی خواهد بود

۴. **تیر:** در این برج اشعه آفتاب به تدریج مایل می شود و ماه تیر به عنوان اولین برج فصل تابستان، آغاز افزایش اصابت تشتر با گرمای شدید خورشید به زمین است.

۵. **مرداد:** بدین منظور نام این برج را مرداد گذاشته اند که خاک سهم خود را به مردم می دهد، یعنی میوه ها در این برج به حالت پختگی و رسیدگی کامل میرسند و به یک تعبیر دیگر چون در هوا، گرد و خاک پراکنده می شود نام آنرا مرداد نهاده اند.

۶. **شهریور:** علت نامگذاری این برج به شهریور، در روال زندگی قدیم کشاورزان از دخل و در آمد خود «ریو» را به شهریاران یا پادشاهان می دادند، در حقیقت در آخر تابستان هر چه که محصولات کشاورزی بدست آمده محاسبه شده و در نهایت مالیات پادشاهان را پرداخت می کردند.

۷. **مهر:** وقتی که حساب و کتاب مالیاتی مردم مشخص می شد آن وقت هر کس سعی می کرد قبل از فرا رسیدن سرما و یخبندان، آنچه از محصولات کشاورزی بدست آورده را برای فصل سرما

ذخیره سازی کنند، و در این وضعیت هر کس که محصولی نداشت دیگران به او کمک می کردند و بخشی از سهم خود را به او می دادند. بدین ترتیب مردم در حقیقت در این موقع مهر و محبت را میان خود تقسیم می کردند.

۸. **آبان:** در برج دوم پائیز معمولاً زمانی بوده که ریزش باران آغاز می شده و افزایش میزان باران به آن معنا بود که سال دیگر اوضاع کشاورزی از نظر آب خوب خواهد بود.

۹. **آذر:** آذر به زبان پهلوی قدیم به معنای آتش می باشد، که در این برج سرمای هوا بسیار زیاد می شده به گونه ای که مردم نیازمند آتش می شدند تا با استفاده از گرمای آن به مبارزه با سرما بروند.

۱۰. **دی:** به زبان پهلوی قدیم به معنای دیو که از قدیم سمبل بدی و سختی بوده است. در این موقع زمین از خرمی و حاصلخیزی بدور است، و برگ درختان بکلی می ریزند، خلاصه برای مردم کشاورز فصل سختی آغاز می شود.

۱۱. **بهمن:** این برج که از ترکیب دو عبارت «به و من» درست شده است و معنایش این است که این برج مانند دی به همان ماند، یعنی مانند دی سخت و سرد است.

۱۲. **اسفند:** نام کامل و قدیمی این برج «اسفند یارماه» بوده است، و به زبان پهلوی قدیم اسفند یعنی میوه. اسفندیارماه یعنی در این موقع درختان میوه و گیاهان فصل دمیدن و زندگی را از سر گیرند و مردم در انتظار سال نو می باشند.

پیدایش هفته و نامگذاری روزهای آن

در زمانهای قدیم برای تنظیم روابط اجتماعی مانند داد و ستد و غیره واحدی کوچکتر از برج مورد نیاز بود. در بعضی از اقوام باستانی دوره های ۴ روزه و ۶ روزه معمول بوده است. در مصر دوره های ده روز

متداول بود، رومیان دورهٔ ۹ روزه را مراعات می کردند، در چین دورهٔ ۱۰ روزه به نام هسون معمول بود، در تقویم زرتشتی ها ماه به دو دورهٔ ۷ روزه و ۸ روزه تقسیم می شود.

اما سر انجام دورهٔ ۷ روزه بنام هفته جای خود را در میان همهٔ اقوام باز کرد، بعضی از صاحب نظران و منجمان می گویند که انجم هفتگانه جهان مثل خورشید، ماه تیر، ناهید، بهرام، برجیس و کیوان در این انتخاب و کار اثر داشته اند و دلیلشان این که نام روزهای هفته در اغلب زبانهای اروپایی و لاتین بنامهای این هفت انجم آسمانی است.

نام برج به زبان پهلوی قدیم	معنی آن	لقب	برج های قدیم به زبان عربی	صور ملکی معنی یا شبیه	به زبان لاتین
۱. فروردین	نیروی پیش برنده	چمن	حمل	بره	Aries
۲. اردیبهشت	راستی و پاکی شبیه بهشت	گل آور	ثور	گاو	Taurus
۳. خرداد	درستی-کمال و خرمی	جان پرور	جوزا	دو پیکر	Gemini
۴. تیر	تشر-ستاره باران	گرما خیز	سرطان	خرچنگ	Concer
۵. مرداد	جاودانگی	پختگی	اسد	شیر	Leo
۶. شهریور	پادشاه-کشور مطلوب	جهان بخش	سنبله	خوشه	Virgo

Libra	ترازو	میزان	دژم خوی	محبت-فروغ مهر - عهدو پیمان	۷. مهر
Scorpio	کژدم	عقرب	باران خیز	آب	۸. آبان
Sagitarivs	کمان	قوس	اندوهگین	آتش	۹. آذر
Copricornu s	بز	جدی	ماده	دیو	۱۰. دی
Aguarius	دلو آب	دلو	برف آور	نیک اندیش-راست کردار	۱۱. بهمن
Pisces	ماهی	حوت	مشکین فام	فروغ مقدس-مهر پاک	۱۲. اسفند

منبع: کتاب اخترشناسی پایه و اینترنت